

Nádel Tamás: pályázatokat nyert a Dohány utcai körzet

Novemberben Zoltai Gusztáv elnök beszélt a Dohány utcai körzet kulturális terveiről. Most Nádel Tamás alelnök számolt be a Pesti Sóletnek arról, mi történt az előző hetekben, hogy milyen újdonságok várnak ránk, vagy éppen mely jól bevált eseményekre számíthatunk a jövőben is.

Fotó: Gáti Péter

Vizsgálat alatt a Tórák

Alelnökünk azzal kezdte, télen lényegesen nehezebb programot szervezni, mert a hidegben, esetenként hóban, illetve a korai sötétedés miatt idősebb tagjaink kevésbé szívesen mozdulnak ki az otthon melegéből. Ettől függetlenül rengeteg dolog történt a körzetben az elmúlt

időben, s a következő hetekben is számtalan eseményt rendezünk. Nádel Tamás beszámolt arról, hogy december elején meglátogatták a már hosszú ideje betegeskedő főkéntorunkat, Timár Károlyt és közösen gyűjtötták meg a 6. chanukkai gyertyát mindannyiuk öröme.

– Egyre népszerűbbek a szombat délutáni sálesüdeszeink, amelyek mára rituális összejövetelből családi eseményekké váltak. Hölg-, illetve férfitagjaink, no és persze a gyerekek a kulináris élveztek és főbbink tanítása mellett, együtt várják a szombat kimenetelét – folytatta Tamás. – Péntek esti kidusaink népszerűségén felbuzdulva, egy közös pénteki vacsorát szerveztünk a Carmel étteremben, amelyen majd ötvenen voltunk. S a

sikerre való tekintettel, szeretnénk ebből hagyományt teremteni és havonta egyszer megismételni. Megtuttuk, hogy a Dohány utcai körzet három pályázatot is nyert a Magyarországi Zsidó Örökség Közalapítványánál (MAZSÖK). A Tórák javítása, helyreállítása már megkezdődött. Nyertünk még a kottatár felújítására, ezt a kántorokkal és a kórus vezetőivel közösen végzik. S végül, persze nem utolsósorban, kirándulásra is kaptunk támogatást, melynek keretében reményeink szerint majd tavasszal híres cádikjaink sírjait látogatjuk meg a Tokajban. Készülünk Tu BiSvát ünnepére, az eseménnyel kapcsolatos meghívót, a pontos dátummal fellelhetik jelen lapszámunkban.

Januárban vendégünk lesz Israel Meir Lau

December második hetében Izraelben járt körzetünk elnöke, Zoltai Gusztáv és főbbink, Dr. Frölich Róbert. Előbbi számolt be lapunknak, s így Önöknek is az útról.

– Frölich főbbi úrral együtt találkoztunk Israel Meir Lau-val, Izrael volt országos főbbijával, aki ma a Tel-Aviv vezető főbbija, s nem mellékesen a Jad Vasem elnöke – kezdte a beszámolót elnökünk.

– Azért utaztunk ki, hogy meghívjuk arra a megemlékezésre, amelyet a budapesti gettó felszabadulásának 66. évfordulója alkalmából rendezünk, január 18-án. Vendéglátónk nem csak elfogadta az invitálást, de ő lesz az esemény szónoka is, amelyet kivételesen nem a Dohány utcai zsinagógában, hanem a gettó falánál tartunk.

– Egyéb programok is várnak a vendégre?!
– Igen, terveink szerint egy nappal előbb, azaz 17-én a Rumbach utcai zsinagógában, a korábban már kiadott és hamar elfogyott, „A zsidó élet törvényei” című könyvének reprint kiadását mutatjuk be és tartunk sajtótájékoztatót. De közösen meglátogatjuk majd a Scheiber Sándor általános iskola és gimnázium diákjait, illetve a Szeretetkórházat is. Fogadja a főbbi urat a köztársasági elnök úr is. Zoltai Gusztáv elmondta, izraeli útjuk során együttérzésüket fejezték az országban az előző héten pusztító tűzvész miatt több vezetőnek is. Egy másik „láng” viszont kellemes élményt jelentett, a rengeteg ember mellett ők is jelen voltak Chanukka 8. napján a Siratófalnál, a gyertyagyújtásnál.

Fotó: Fónó Róbert

Meghívó

Felhívjuk férfi résztvevőink figyelmét, hogy a megemlékezésen fejfedő viselése szükséges.

a Budapesti Zsidó Hitközség és az Autonóm Ortodox Izraelita Hitközség

a budapesti gettó felszabadításának 66. évfordulója alkalmából megemlékezést tart

2011. január 18-án (kedd) 10.00 órákor a Herzl téren (a Dohány utcai Zsinagóga mellett)

Beszédet mond: **Israel Meir Lau**, Izrael Állam volt országos főbbija, Tel-Aviv vezető főbbija, a jeruzsálemi 'Yad Vashem Intézet elnöke
Énekelt: Tóth Emil főkantor

Köszerműködik: a Goldmark kórus és a Dohány utcai kórus egyesített férfi kara

Vezetényel: Somló Andor

A kegyeletes megemlékezésre tisztelettel meghívjuk,

Streit Sándor
Budapesti Zsidó Hitközség elnök

Zoltai Gusztáv
Budapesti Zsidó Hitközség ügyvezető igazgató

Herzog László
Autonóm Ortodox Izraelita Hitközség elnök

PESTI SÓLET

A DOHÁNY UTCAI KÖRZET HAVILAPJA

WWW.DOHANY-ZSINAGOGA.HU

Sharon Asher, a Blogger Séf ajánlata

Hagyományos ízek modern köntösben... (6. oldal)

Közismert zsidó sportolók

Csák Ibolya, Török Gyula... (7. oldal)

Főbbink a hetiszakaszokról (2. oldal)

Horizont Klub (3. oldal)

Nyolcvan év a kórusban (4. oldal)

Mi is a minjen (5. oldal)

A körzet híreiből (8. oldal)

Fotó: Fónó Róbert

Chanukkát ünnepeltünk (3. oldal)

Eloltották a tomboló tüzet

Sikerült eloltani a négy napig pusztító, 41 áldozatot követelő izraeli erdőtüzet. A tűzoltók munkáját az utolsó éjszaka eső is segítette, pedig az idei ősz és a tél eleje száraznak bizonyult Izraelben. A lángokat még az előtt sikerült megfékezni, hogy elérhették volna a haifai kikötőt. A Benjámin Netanjahu miniszterelnök felhívására az országba érkezett külföldi tűzoltók már másnap hazatérhettek. A rendőrség két embert őrizetbe vett, akiket

azzal gyanúsítanak, hogy gondatlanságból ők okozták a tüzet. Az izraeli média szerint az utóbbi évtizedek legsúlyosabb tűvése 2 milliárd sékel (550 millió dollár) kárt okozott. A kormány 40 millió dollár segélyt különített el azoknak a családoknak a megsegítésére, amelyeknek leégett a házuk. Netanjahu kijelentette, hogy a kártérítést a lehető leggyorsabban intézik majd.

Kétméteres hó a Hermon hegyen

December közepéig nyárias idővel teltek az őszi hónapok, s nem egyszer 25-28 fokot mértek az izraeli síterepek környékén. Majd két hete az elmúlt 20 év legkomolyabb hóvihara söpört végig az ország hegyein, így Izraelben napokon belül kezdődhet a síszezon. A Hermon-hegyen, a sípályák alsó részén – 1600 méteres magasságban – 120 centiméter hó esett 24 óra alatt, míg fent a hegytetőn – 2400 méteren – 200-240 centiméter. Múlt

szerdától viszont a turisták örömeire elkezdődhetett a 2010-2011-es síszezon, a Hermon-hegyen, ahol 1971-ben építették az első sífelvonót, amikor még szinte nem is ismerték a helyiek a síelést, amely mára viszont kifejezetten népszerű téli sporttággá vált. Hétvégén óriási tömeg szokott összegyűlni a hegyen, több ezer síelő, és sok ezer nézelődő, aki csak a hógolyózás, szánkózás miatt megy fel.

Mózes megmenekülése, a tíz csapás és a kivonulás

Dr. Frölich Róbert rovata

Vájchi

És élt. ... Jákob 17 évet Egyiptom földjén. Éveinek száma 147 volt, amikor jelentették Józsefnek, hogy apja beteg. József Menássét és Efrájimot kézen fogva látogatta meg atyját. Jákob minden erejét összeszedve megáldotta József fiait, de nem születési sorrendben, Efrájimot helyezte Menásse elé.

Jákob halálos ágyán megeskette Józsefet,

magukkal viszik a csontjait, és Izrael földjébe temetik el.

hogy nem Egyiptomban temetik el, hanem a Machpéla barlangjában, ahol Ábrahám, Izsák, Sára, Rebeka, Lea is nyugszik. Ráchelt, mint az emlékezetes, a betlehem-i út mentén temette el.

Jákob megáldotta fiait is. Áldásában, mely inkább próféciának mondható, számba vette tetteiket és jövőjüket. Rubent méltatlannak találta az elsőszülöttség jogára és kötelességére, Simonnak és Lévinek nem bocsátotta meg a söchemi vérengzést. Júdát meleg szavakkal illette. A prófécia: „kormánypálca soha ne távozzon el tőle”, részben megvalósult, mert többnyire Júda törzsből származtak később a királyok. Zvulun, a tenger embere lesz, Jisszáchár otthonülő, földjét művelő, Dán jogot szerez a népnek. Gád földje határ mentén terül el, védi az országot a támadóktól. Áser boldogot, szerencsét jelent, országrésze virágzó volt. Náftáli „kedves beszédet hallat”. „Termő fa csemetéje” József, akihez a szeretet hangján szól Jákob. Benjámin esetében harciasságára utalnak apja szavai.

József, – teljesítve atyja akaratát, – testvéreivel kísérté utolsó útjára Jákobot Kánaán földjére. Az egyiptomiaknak elfogyott a pén-

zük, József azt tanácsolta nekik, hogy a papok kivételével adják el a földet a királynak, a fáraónak. Az emberek hálások voltak, szerintük József az életüket mentette meg. József megeskette fiait, mely szerint mikor kivezeti Izrael fiait az Ö.való Egyiptom országából,

amikor ez kitudódott, Midjánba menekült. Itt egy kútnál látta, hogy a pásztorlányok, Jitró gyermekei, atyjuk nyáját akarják megitatni, de a férfiak elkergették őket. Mózes a gyengék védelmére kelt és megittatta a főember nyáját, aki feleségül adta hozzá Cipóra nevű lányát. A héberek sorsa közben egyre nehezebb lett Egyiptomban. Mózesnek, miközben legeltette apósa nyáját, megjelent az Ö.való egy égő csipkebokorban és felszólította, menjen Egyiptomba és vezesse ki onnan a népet. Ha a fáraó nem enged, akkor megérzi a Teremtő kezének hatalmát. A népnek üzente: Ehje áser ehje – Vagyok, aki vagyok, azaz az, aki megemlékezett az ősatyáknak tett ígéretéről, és kivezeti gyermekeit a rabságból.

Voéro

Jelentése: “Megjelentem”. I.ten most tudatja Mózes-sal a tetragrammatont, az Ő négybetűs nevét, mely az örökkévalóságot szimbolizálja. Mózes visszatér Egyiptomba, és megkezdí küldetését, Izrael népének kiszabadítását. Elmegy testvérevel, Áronnal a Fáraóhoz, hogy a nép szabadságát követelje. A Fáraó – érthető módon – csak gúnyosan elutasítja őket. Az uralkodó macacsságát a tíz csapás törte meg. A víz vérré válása, békák, rovarok, vadállatok, dögvész, kiütés, jégeső, sáskajárás, sötétség, és az elsőszülöttek halála. Utóbbinak szörnyű hatása az államgépezet összeomlásával, és lázadással fenyegetett, erre megnyí-

totta az uralkodó a szabadulás kapuit Izrael gyermekei előtt. A szidra elbeszéli az első hét csapás történetét.

Baj

Jelentése: „Menj be”, mármint a Fáraóhoz, Egyiptom uralkodójához, hogy figyelmeztess, ha tovább macacskodik, következik a nyolcadik csapás, a sáskák. A keleti szél valóban a sáskák sokaságát hozta, elborítva az országot. Fáraó környezete, a tanácsnokok sem hallgattak tovább, azt javasolták, legyen, ahogy Mózes akarja. Mikor a nyugati szél elvitte a sáskákat, megkeményedett az uralkodó szíve és nem bocsátotta el Izraelt Egyiptomból. Kilencedik csapásként sötétség borult Egyiptomra, olyan sűrű sötétség, hogy járni sem lehetett. De Gósen földjét nem érte a csapás. A tizedik csapás bizonyult a legerősebbnek, a legfájdalmasabbnak: az elsőszülöttek halála. A csapás előtt I.ten parancsba adja Izrael gyermekeinek, hogy egy bárány vérével jelöljék meg házaikat, amelyeket így elkerül a halál. A bárány vérének mai „leszármazottja” a mezüze, mely ott van a zsidó házak ajtaján. A kivonulás hónapja, Niszán lett, az első a hónapok között. A bárány pedig évszázadokon át megmaradt áldozati állatnak, melyet az Exodus évfordulóján levágtak, megsütöttek és elfogyasztottak. Az évforduló, az áldozati bárány és a köré épült tórai ünnep neve a halál elkerülésére utal: Pészách.

I M A R E N D

Hétköznapi: 7.³⁰-kor kezdünk reggel, az esti ima időpontja 17.⁰⁰ óra, helyszín a Talmud-Tórában (Bp. VII. Wesselényi u. 7).

(a felújítási munkák miatt bejárás a zsinagóga mögötti emlékparkon keresztül)

Az esti ima előtt fél órával sakkal, kártyával, kávéval és teával várjuk híveinket!

Péntek esti ima: 17.⁰⁰-kor a Hősök-templomban.

Szombat reggeli ima a Hősök-templomban: Sachrisz: 9.³⁰

Tóraolvasás: 10.⁰⁰ Muszáf ima: kb. 10.⁴⁵

Szombati Salesüdesz, a szombat kimenetele előtt 1 órával a Talmud-Tórában.

www.dohany-zsinagoga.hu

Férfi ellen is versenyzett a magasugrás bajnoknője

Az ismert zsidó sportolókról szóló sorozatunkban ezúttal újabb két olimpiai bajnokot mutatunk be. A 91 évet megélt, mindig szerény Csák Ibolya mellett a bohém bunyós-ról, Török Gyuláról olvashatnak ezúttal.

A hölgyeknél bizony kifejezetten nehéz volt a választás, hiszen öt olimpiai bajnoki címével, három ezüstjével és egy bronzával legeredményesebb magyar nő olimpiakon Keleti Ágnes, 2011. január 9-én ünnepli 80. születésnapját. A kronológia okán, mégis az első honi atlétikai nő olimpiai aranyérmesre, az 1915. január 6-án született és 2006. február 9-én elhunyt Csák Ibolyára esett a választás. S csak kevés választotta el attól, hogy ő legyen az első magyar női ötkarikás győztes, de berlini szobatársa, a vívó Elek Ilona, – akiről majd szintén megemlékezhettünk itt, – két nappal korábban végzett az első helyen. Csák Ibolya 1929-től az NTE tornásza volt, – milyen érdekes, hogy Keleti Ágnes is itt kezdte éveivel később a pályafutását, – Ibi néni egyesületet nem, de sportágit váltott és három évvel később már magasugrásban és távolugrásban versenyzett. Újabb három év múlva, előbbiben 156 centis teljesítményével már ötödik helyen állt a világranglistán. Majd 1936-ban, Berlinben hihetetlen iz-

galmas verseny után nyert és állt fel a dobogó tetejére. Hárman is túljutottak a 160 centis magasságon, de a 162-t háromszor leverték mindhárman. Kaptak egy negyedik lehetőséget, s csak neki sikerült „átlibbennie” a lécc fölött. Az elsőségért 50 pengőt és egy intarziás asztalt kapott, Berlin 1936 felirattal. Meg egy táviratot: felvették a Nemzeti Bank pénzjegynyomdájába telefonkezelőnek – 1970-ig dolgozott itt. Illetve még 22 évet dolgozott a „cégnél”, az orvosi rendelőben, mint asszisztens. A következő nagy győzelme sem kevésbé érdekes: 1938-ban, a bécsi Európa-bajnokságon eredetileg a második helyen zárt, ám a győztes Dora Ratjenről kiderült, hogy valójában férfi. A német ugyanis túl türelmetlen volt és néhány hét elteltével feleségül vette barátnőjét. Csák Ibolya Bécsben elért Európa-csúcsa egy centiméterrel maradt el a világrekordtól, és 24 évig magyar rekord maradt. 1933 és 1939 között kilenc magyar bajnoki címet szerzett, ebből kettőt távolugrásban. A második világháború kitörése miatt 1939-ben visszavonult a versenyzéstől, pályafutása hat éve alatt összesen nyolcszor javította meg a női magasugrás magyar rekordját. S hogy kerek legyen a történet, az 1990-ben újjáalakult Nemzeti Torna Egylet tiszteletbeli elnökévé választották.

Csák Ibolya balról

Kohn Árpáddal érkezett

Török Gyula 1938. január 24-én született Kispesten, utóbbi azért is fontos, mert 2004-ben megkapta a Kispestért Díjat. Béka, hiszen nem csak az ökölvívók, de szinte minden sportot szerető így ismeri, hatvanszor szerepelt a magyar válogatottban. Első nagy nemzetközi sikerét az 1959. évi luzerni Európa-bajnokságon aratta, amikor ezüstérmet szerzett. A következő évi bajnokságon sérülés miatt nem indulhatott, de nem sokkal később versenyt nyert, s a vezetők őt nevezték az olimpiára. Rómában pedig meghálálta a bizalmat és remek boksszal megnyerte a légsúlyúak versenyét. Jellemző történet, hogy az orosz Szivko elleni rendkívül szoros döntő után nem lehetett tudni ki győzött. A mérkőzésvezető, Nüsspenn, aki tudta az eredményt

megfogta a két fiú kezét – ekkor Török kacintva ki-szólt Adler Zsigmondhoz, a válogatott edzőjéhez: – Zsi, a pasas nagyon szorongatja a kezemet. – Akkor Te nyertél Béka – felelte a mester. Igaza lett. A tokiói olimpia már nem sikerült, egy súlycsoporttal feljebb indult és első meccsén sérülés miatt leléptették. Később, több mint két évtizeden át edzősködött, 1993-tól, így az atlantai olimpián is a válogatott másodedzőjeként dolgozott. Még egy sztori, néhány éve egy interjú során a magyarsága, s a zsidósága került szóba. – *Az én őseim Árpáddal jöttek be az országba* – mondta büszkén Béka. – *Milyen Árpáddal?* – kérdezett vissza az újságíró. – *Hát a Kohn Árpáddal!* – felelte vigyorogva.

Török Gyula a dobogó tetején

Kiesett a Hapoel

Csupán néhány percen múlt, hogy a labdarúgók Bajnokok Ligájában szereplő Hapoel Tel-Aviv nem folytathatja tavasszal is a kupamenetelést. Persze a BL továbbjutásra már nem volt esélye az együttesnek, de a sokszoros portugál bajnok Benfica-val csatázott a csoport harmadik helyéért, amely Európa Ligás részvételt ért. A Hapoel az utolsóelőtti fordulóban hazai pályán remek teljesítményt nyújtva 3-0-re verte luzitánokat, Zahavi két (24. és 92. perc) da Silva (74.) góljaival. A záró körben az izraeli bajnok a már továbbjutott Lyon otthonába látogatott és sokáig 0-0-ra álltak a felek. Aztán a 62. percben vezetést szereztek a hazaiak, ám Sahar már egy perc múlva egyenlített, Zahavi pedig hat perccel később újabb gólt szerzett. Ám elmaradt a győzelem és a továbblépés, mert két perccel a zárás előtt döntetlenre mentették a meccset a franciák. A Hapoel Tel-Aviv „helyett” továbbjutó Benfica a Stuttgarttal találkozik az EL-ben.

Manchesterben a „kis Messi”

A Man. City nyerte a versenyt a korábbi Barcelonás izraeli szupertehetségért, a 19 éves Gai Assulinért, aki már aláírta két és fél éves szerződését. Négy-száz-ezer fontos kompenzációt kap a játékost hosszú éveken át nevelő Barca. Assulint hamar kinevezték az „Új Messinek”, miután 16 évesen játszott a gránátvörösöknél a Girona ellen a Katalán Kupában. Tizen-négy nappal tizen-hetedik születésnapja előtt pedig az izraeli válogatottban is pályára léphetett. Ezt követően azonban sérülések hátráltatták és két éve, szinte a teljes szezon-t kihagyta. Nyáron a Blackburnnél járt próbajátékon, végül a Manchester City mellett döntött, de az Arsenal is hívta. A Barcelona júliusban engedte el, de térd-sérülése miatt csak most írhatta alá új szerződését. Korábbi Barcás klub-társa Yaya Touré győzte meg arról, hogy a City-t válassza.

A Dohány zsinagóga legjei...

Jövő hónaptól „A Templom titkai” címmel indítunk sorozatot, melyből jobban megismerhetik a Dohány utcai zsinagógát. Azt szinte mindenki tudja, hogy a „Dohány”, Európa legnagyobb zsinagógája. Toronyi Zsuzsanna, a Magyar Zsidó Levéltár vezetője segítségével bemutatjuk, milyen különlegességeket, netán titkokat rejt az épület, más érdekességeket, újdonságokat is megosztani olvasóinkkal. Nyitásként néhány információ, miért is egyedi a Dohány utcai zsinagóga.

A meglévő házakban berendezett imatermek után ez Pest első zsinagógának épített épülete. Az első olyan zsinagóga Magyarországon, melynek telke zsidó közösségi tulajdonban volt. A megerősödő pesti zsidó közösség első reprezentatív épülete. A magyarországi zsidó közösség szimbolikus épülete, mely az ortodox-neológ szakadásnak is jelképévé vált. A XX. század előtt épített legnagyobb zsidó imaház. Az első reprezentatív zsinagóga, melyet a kor-szak felfogása szerint a „zsidókhoz illő” keleties stílusban építettek. Az épület a zsidó kulturális áttörés szimbóluma. Az első zsinagóga, melynek saját építészeti

koncepciója volt, amely a „zsinagóga-stílust” akarta meghatározni. A vas-szerkezetes épület, a modern építészet egyik előfutára. Budapest jelentős épülete, melyet Ludwig Förster, Bécs akkoriban ünnevelt építészte tervezett. S végül: a helyszíne fontos a pesti zsidó közösségi emlékezetben, a zsinagóga melletti épületben született Theodor Herzl; majd itt épült meg a Magyar Zsidó Múzeum épülete.

Néhány fontosabb évszám:

A pesti hitközség tagjai *1837-ben* vették bérbe a Dohány utcai telket Baldácsy Antaltól, s *1844-ben*, a zsidók ingatlanbirtoklását engedélyező törvény után vásárolták meg a területet.

Egy évvel később, *1845-ben* hozták létre a „Templomépítő bizottságot”, melynek célja egy új, reprezentatív zsinagóga felépítése volt. Nyolc év múlva (*1853*) kapták meg a városi hatóság engedélyét, majd *1854. szeptember 5. kedden* volt az ünnepélyes alapköletétel. Szinte napra pontosan öt évvel később, *1859. szept. 6-án* avatták fel a Dohány utcai zsinagógát.

A század nagy magyarjainak halálakor gyászi.tentesztelet is tartottak itt: Széchenyi István (*1861*), Deák Ferenc (*1876*), illetve Kossuth Lajos (*1894*). S *1896. májusában* Magyarország fennállásának 1000. évfordulóját is megünne-pelték a Dohány utcai zsinagógában, amelyben az első magyar nyelvű prédikációt Kohn Sámuel tartotta *1866. június 2-án*. Több támadást is átélt a „Dohány”, *1919-ben* bombamerénylet előkészületei zajlottak, *1931. április 3-án* revolveres merénylet volt bent a zsinagógában, míg *1938. február 3-án* kézigrá-nátos merénylet történt a zsinagóga előtt. A leg-fájdalmasabb az *1944. novembere* és az *1945. január 18.* közötti időszak, mikor is ezen a te-rületen állt a budapesti gettó, amelyben ezek vesztették életüket.

De hogy ne szomorúan zárjuk, *1931-ben* adták át a Hősök zsinagógája és a Kultúrházat, míg a Dohány utcai zsinagóga felújítását *1998-ban* fejezték be.

tések okán is. De őt ez kevésbé ér-dekelte. Ma viszont már alig akad fellépés. Persze ha van értelme és őszinte az érdeklődés, akkor szíve-sen tesznek eleget a meghívásnak.

– Régen örömmel jöttem, jöttünk a kórusba – folytatta Bandi bácsi. – A mostani nyugdíjas kórustagok többsége régen az Operettszínház-ban szerepelt, legalábbis a höl-gyek közül. Míg a fiatalok zömének van civil állása, sajnos sokan csak a pénz miatt jönnek közénk. Ma már egy próbát sem könnyű megszervezni, mindenki-nek van más dolga.

– Muszáj lenézni, hiszen kapeso-latot kell tartani a kántorral. Né-zelődésre nincs lehetőség, bár örömteli, ha megtelik a zsina-góga, de ez nem befolyásolhat minket. Úgy gondolom, mi job-ban ismerjük a zsinagógába já-rókat, mint fordítva. Szintén az ókori Izraelig nyúlik vissza a Fák újévére emlékezés, amely ünnepet a zsidóság szerte a világon a mai napig megtartja. Így min-den fának ez a születésnapja, s éppen ezért, Iz-

Mózes kémei és a minjen

Minden, több-kevesebb rendszerességgel zsi-na-gógába járó ismeri a minjen szót, s vélhetően sok nem zsidó is hallotta már ezt a kifejezést. Azon-ban lehet, hogy csak kevesen tudják, miért is éppen tíz zsidó férfi szükséges a minjenhez. Nos, már nem sokáig lesz így, mert főrabbin-k, Dr. Frölich Róbert beavat minket a „titokba”.

A rabbi válaszol

– Köztudott, hogy tíz, a halácha szerint minden feltételnek megfe-lelő - zsidó édesanya, valamint a brisz, a circumcisio - zsidó férfi szükséges az I.tentisztelethez. A tízes szám, Mózes öt könyvéből ve-zethető le, mint szinte minden – kezdte főrabbin-k a választ. – Az Ígélet Földjére való bevonulás előtt Mózes kémeket küldött ki, hogy derítsék fel az ország helyze-tét, természeti adottságait, harci ké-szültségét és erejét. Miután mind a

tizenkét törzs részesedik majd az Ígélet Földjének szépségéből, gaz-dagságából, így minden törzsből egy férfi indult a küldetésre. A ti-zenkét kém bejárta az országot, - közismert kép, hogy a visszatérés-kor ketten vitték a bőségét jelké-pező szőlőt, - s mindannyian lelkesen ecsetelték az ország szép és dús mivoltát. Azonban hozzátették, hogy óriások lakják a földet és Izrael népe nem lesz képes elfoglalni azt. A tizenket-

Asher kiállítása

Közösségünk tagjának, Sharon As-hernek december 15-én nyílt egy-hetes fotókiállítása Tatabányán, az Árpád szállodában. A torontói be-mutató után az érdeklődők ezúttal

Ünnepeljük együtt a Fák újévét!

Az előttünk álló hónap egyetlen jelentős ün-nepe, Tu BiSvát, más néven Chámisó Ószor BiSvát. A név maga csupán a dátum, s az em-léknap Svát hónap 15. napján van. A fák iránti tisztelet a legrégibb időkben is fontos volt a zsi-dók számára, a gyümölcsfák védelme pedig még inkább. Ezt igazolja, hogy gyümölcsöt termő fákat még háború idején sem volt szabad kivágni. A fák újévét a Talmud rögzíti, több más évkezdet közepette.

Az ünnepet megelőző szombatot a dal szombatja névvel is illetik. Ezen a napon felolvassák éne-kelve Mózes diadalénekét és Debóra énekét. Mindkét ének a győzelemről szól.

raelben svát hónap 15-én ültetik a fiatal cseme-téket, még az iskolások is. Mi Magyarországon gyümölcsökkel idézzük fel az ünnepet, fán termő gyümölcsöket és aszalt gyümölcsöket fo-gyasztunk, ha van rá lehetőség, akkor olyano-kat, amelyek Izraelben is honosak. Sok vallásos zsidó ilyenkor az asztalra teszi a hét „alapétket” (búza, árpa, szőlő, füge, gránátalma, olivabo-gyó és a datolya), melyeket a Tórában Izrael földjével azonosítanak.

Az ünnepet megelőző szombatot a dal szombatja névvel is illetik. Ezen a napon felolvassák éne-kelve Mózes diadalénekét és Debóra énekét. Mindkét ének a győzelemről szól.

tőből csupán ketten állnak ki a hon-foglaló hadjárat megindítása mel-lett. E két férfi, Józsua és Kálev jutalmul el is jut az Ígélet Földjére. Sőt, az Egyiptomból kivonulók közül csak ők ketten. Míg a tíz kis-hitű felderítő kapcsán I.ten azt mondja: „a gonosz gyülekezet”. Innen ered tehát, hogy egy gyüle-kezet minimum tíz zsidó férfiból

áll, itt hangzik el először a „gyüle-kezet” kifejezés. A közösségi i.tentiszteletek alkal-mával, ha nincs meg a minjen, akkor is minden ima elmondható, kivéve a Káddis, a Borchu és a Kö-dúsó, mintegy elismerve azok jó szándékát és lelkesedését, akik az esetleges nehézségek dacára is el-mentek a templomba.

Lepecsételt korszót tártak fel Izraelben

Egy érintetlen, lepecsételt korszót találtak Kumránban, nem messze attól a helytől, ahol anno a Holt-tengeri tekercseket találták. A korszó tartalmát egy nemzetközi kutatócso-port elemezte. A szerzők kiemelték, ritka egy érintetlen ókori tárolóedény előkerülése. Az edényt 2004-ben tárták fel mindössze 50 mé-terre Kumrántól, egy lakatlan helyen, amely valaha mezőgazdasági terület lehetett. A korszó mellett állati csontok, valamint cserép-

edény-töredékek kerültek elő az ásásokok során. Amikor kinyitották, kiderült, hogy az alját három centiméteres üledékréteg borítja. A vegyelemzések kimutatták, az edény gip-szet tartalmaz, illetve kis mennyiségben fa-szenet is találtak. Utóbbi radiokarbonos vizsgálata megmutatta, a faszenet valamikor Kr.e. 100 és Kr.u. 15 között használhatták, va-gyis abban a periódusban, amikor Kumrán la-kott volt.

Igazgatót keres az Izraeli Kulturális Intézet

Pályázatot írt ki az Izraeli Kulturális Intézet (IKI) kuratóriuma, az igazgatói posztra azután, hogy a hónap elején váratlanul lemondott Ba-lázs Gábor, az intézmény korábbi vezetője. A nyilvános pályázaton január 10-ig várja a jelentkezéseket a posztra. Az új igazgató fel-adata lesz az intézet működésének szavatolása és nemzetközi kapcsolatainak bővítése. A pályá-zótól elvárják az angol, magyar és héber nyelvtu-

dást és azt, hogy alaposan ismerje a zsidó kultúrát. Az érdeklődők az office@israelculture.hu e-mail címen kaphatnak tájékoztatást. Balázs Gábor filozófiatörténész, tanárt az intézet megnyitása előtt egy évvel, még 2009 szeptemberében választotta meg a magyar és iz-raeli magánszemélyekből, valamint a Szohnut nemzetközi zsidó szervezet képviselőiből álló 12 tagú kuratórium az IKI igazgatójának.

Meghívó

Szeretettel meghívjuk Önt és családját a Dohány utcai körzet **TuBiSvát ünnepségére** és esti imára. **2011. január 20-án csütörtök, 17 órai kezdettel.**
Helyszín: Talmud Tóra
(1072. Bp. Wesselényi utca 7.)

Zoltai Gusztáv elnök	Dr. Frölich Róbert főrabbi	Nádel Tamás alelnök
-------------------------	-------------------------------	------------------------

Jubilált a Budapest Klezmer Band

Jubilált a Budapest Klezmer Band Dupla koncerttel ünnepelte 20. születésnapját a Budapest Klezmer Band. December 12-én délután és este adott koncertet az együttes és vendégei a Művészetek Palotájában.

A gálakoncerten a klezmer zene legnagyobb slágereit adták elő Fejgyáék, azaz Jávör Ferenc és társai. Az est egyik meghívott vendége Ilényi Katica volt, aki nyolc évig hegedült, valamint énekelt a csapatban. Míg a másik vendég Bíró Eszter, aki hat évig volt az együttes énekese. Fellépett még Dunai Tamás, illetve a Győri Balett is, amely különleges produkcióval készült. A Jávori Ferenc által alapított zene-karban jelenleg: a billentyűs Jávörin kívül Kohán István klarinéton, Gazda Bence hegedűn, Nagy Anna

harmonikán, Tamás Gábor harsonán, Kiss Gábor nagybőgőn, Végh Balázs pedig ütőhangszereken játszik. A Budapest Klezmer Band húsz éve a Kossuth moziban, a zsidó film-fesztivál megnyitója előtt szerepelt először nagy nyilvánosság előtt. Egy év múlva elkészült az első CD, azóta hét újabb album jelent meg. Jávör Ferenc, Kerényi Imre igazgató kérésére áthangszerezte a „Hegedűs a háztetőn” című musicalt, és a Budapest Klezmer Band előadásában több mint kétszázezren látták a darabot Madách Színházban. A Győri Balett társulatával kétszázszor adták elő a Purimot szerte a világon. Végül, egy számunkra még fontosabb esemény a múltból: ősszel, a „Pannon dalok” című esten játszottak Rost Andreával a Dohány utcai zsinagógában.

Hiányzó láncszemek a Páva zsinagógában

November 28-án léptek fel Korcsolán Orsolya és társai a budapesti Holokauszt Emlékközpont zsinagógájában. A koncert megnyitóján művésznő Terezin és Auschwitzról, a pokol kapujáról beszélt, ahol a művész és művészet egyaránt pusztulásra ítéltetett, ahol a gázkamrák követlen közelében születtek és némultak el az utolsó előadások. A közönség hálásan és vastappsal fogadta szinte mindegyik zeneművet. Az első, amely a Kaddis címet kapta, Sugár Gergely adta elő kürtön és rendkívül szépen hangzott, ráadásul a zsinagóga akusztikája remekül adta vissza kürt hangját. Magyarországi bemutató volt a következő darab is, amelyet Gideon Klein művéből mutattak be Duó címmel. Viktor Ullman zongoraszonátját Shoshana Teller játszotta gyönyörűen. A szünet előtt Hans Krása Táncát adták elő a művészek. A második részben sem csalódott a

közönség, Erwin Schulhoff Zingaresca műve hangzott fel kiváló előadásban. Ezután ismét két magyarországi bemutató következett Robert Dauber Szerenádjá, és Zikmund Schul Két haszid táncá címmel, utóbbinál a megjelentek szinte maguk előtt látták, amint valóban táncolnak a haszidok. Mozart g-moll zongoranégyese zárta az estet, amely 1944. április 17-én hangzott el a theresienstadti láger pódiumán. Sharon Asher

Meghívó

Tisztelettel meghívjuk Önt és családját a **Füst Milán páholy** következő rendezvényére.

Időpont: **2011. január 27-én csütörtök, 17 óra.**

Helyszín: **1075. Budapest, Síp u. 12. – Díszterem**

Fazekas Lajos filmrendező beszélget Konrád György Kossuth díjas íróval, akinek nemrég jelent meg a „Zsidókról” című könyve. Az est házigazdája: Benedek István Gábor.

Zoltai Gusztáv
elnök

Dr. Frölich Róbert
főrabbi

Nádel Tamás
alelnök

A Blogger Séf ajánlata

www.izrael-kulturaja.blogspot.com

Sharon Asher

A receptek 6 személyre szólnak »

Zöldséges piros lencse

Hozzávalók: 40 dkg vörös lencse, 2 e.k. olívaolaj, 2 gerezd fokhagyma, 1 db sárgarépa, 1 db póréhagyma, 1 db zellerszár, 3 e.k. paradicsompüré, 2 e.k. citromlé,

1 kávés kanál őrölt római kömény, 1 csipet chilipaprika

Elkészítés:

A lencsét egy éjszakára annyi vízbe áztatjuk, amennyi éppen ellepi. A fokhagymát szétnyomjuk, és olajban megfuttatjuk. A darabokra vágott vöröshagymát, sárgarépát, póréhagymát és szárazellert rádobjuk, és kevergetve átsütjük. A paradicsompürét belekeverjük, és vízzel fölengedjük, és felforraljuk. A beáztatott lencsét lecsöpögtetjük és a paradicsomos lébe szórjuk. Lefedve 30-40 percig főzzük, ezalatt a zöldségfélék és a lencse megpuhul. Hozzáadjuk a citromlevet, illetve a római őrölt köményt, aztán sózzuk, borsozzuk, chilivel (Cayenni bors) ízesítjük. Kis lángon 10-15 percig kevergetve tovább főzzük. Tehetünk a levesbe cérumeteltet is, így levesünk még gazdagabb lesz. Amikor a lencse megpuhult, ha kell, utána ízesítjük.

Sült libacomb párolt lila káposztával

Hozzávalók: 3 evőkanál libazsír, 6 db libacomb, 30 dkg vöröshagyma, 4 gerezd fokhagyma, 2 db paradicsom, só, őrölt bors

Párolt káposzta: 2 fej lilakáposzta, 3 evőkanál étolaj, 2 fej vöröshagyma, 1 evőkanál citromlé, 2 evőkanál kristálycukor, só, őrölt bors

Elkészítés:

A libacombokat tepsibe rakjuk, és őrölt borssal, sóval megszórjuk. A libazsírral kikenjük a tepsit, és rárakjuk a szeletelt vöröshagymát, a fokhagymát és a darabolt paradicsomot. Kevés vizet öntünk alá, és egy órán át fóliával betakarva pároljuk, a fóliától megszabadulva közepes hőmérsékletű sütőben 40 percig aranybarnára sütjük. Közben elkészítjük a párolt káposztát. A négyfelé vágott káposztából kivájjuk a torzsáját, s vékony laskára vágjuk. Megdinszteljük, időnként kevergetve, kevés vízzel felöntve (ha kell, többször is), fedő alatt puhára pároljuk. Végül megfűszerezük és beleöntjük az ecetet vagy a citromlét és a cukrot.

Jerusalem Kugel (Parve)

Hozzávalók: 2 dkg vékony tészta, ½ csésze olaj, 1 ½ csésze cukor, 6 tojás enyhén kikeverve, Só és bors ízlés szerint

Elkészítés:

A 4 literes fazékban, főzzük meg a tésztát 5-7 percig, majd öblítsük le, rakjuk egy nagy tálba, és tegyük félre. Egy közepes edényben melegessük fel az olajat, tegyük bele a cukrot, és addig főzzük kis lángon, amíg a cukor folyékony és barna lesz, kb 20 percig. Csorgassuk a karamellizált cukrot a tészta alá és tegyük félre kihűlni. Ezt követően melegítsük elő a sütőt 180 fokra. A kikevert tojásokat a kihűlt tészta keverjük, sózzuk, borsozzuk. Öntsük előmelegített mélyebbe tepsibe, és süssük kb. 45 percig.

Jó étvágyat kívánok!

Horizontban a Horizont Klub

Többször láthatták az elmúlt hónapokban, a Pesti Sóletben a Horizont Klub meghívóját, melyben „Nézőpontok” címmel szerveztek előadást. A klub alapítói Frölich Kitty, illetve Chavi Paskesz, az ifjú hölgyek a Wesselényi utcai Amerikai Alapítvány Iskola életét akarták ötletükkel felpozícionálni, no és remélték sikerül egy kis bevételhez juttatni iskolájukat, hogy aztán újabb programokkal csalogathassák magukhoz a fiatal és a már kevésbé fiatal zsidókat.

A Horizont Klub, a „külvilág” számára november 28-án debütált, amikor az Izraeli Kulturális Intézetben egy kellemes délutáni tereferén a zsidósághoz kötődő viszonyokról szölkak a meghívottak és a nézők. De hogy miként is indult a klub, s mik a terveik a lányoknak, erről beszéljenek inkább ők maguk.

– Chavi Angliából jött haza és

kezdte tanítani néhány kicsit az iskolánkba, illetve próbált zsidósággal kapcsolatos programokat szervezni – kezdte a még mindig wesselényis Frölich Kitty. – Mindketten szomorúan beszélünk arról, hogy a suliba járók számára a kötelező órák után valahogy már nem fontos, hova is tartoznak, s ezen akartunk változtatni. Szeptemberben tartottuk a nyitóbulit, amelyen

Fotók: Fonó Róbert

Megtelt a Díszterem a Dohány körzet Chanukka ünnepeén

Dugig telt december első vasárnapján a Síp utcában a második emeleti Díszterem. A Dohány utcai körzet Chanukka ünnepeére eleinte még csak szállingóztak az érdeklődők, majd egyre többen érkeztek, negyedórával a kezdés előtt csak az utolsó sorokban lehetett helyet találni, hogy végül nem sokkal három előtt már kifejezetten vadászni kellett egy-egy szabad székhért. Miután a vártnál is lényegesen többen, majd kétszázan érkeztek, bizony akadtak, akik hátul állva, asztalon ülve, vagy éppen a zongorának, ajtófélfának támaszkodva nézték végig a műsort.

Zoltai Gusztáv a körzet elnökeként mondott valóban rövid beszédet, Fekete László főkantort gyűjtötte meg a chanukkiában libasorban álló öt gyertyát. Frölich Róbert főrabbi pedig a töle megszokott közvetlen stílusban szólt néhány mondatot az ünnepről, s annak jelenkori aktualitásáról is.

A műsor az Amerikai Alapítványi Iskola gyermekkórusának előadásával kezdődött legnagyobb tapsot, a legtöbb áhítattal teli mosolyt természetesen a kicsik kapták, akik több dalt is elénekelték, így hallhattuk a Maoz Tzur-t is, illetve az „Ábrándos szép napok” dallamára egy chanukkai változatot. Meghívott népszerű művészeink, Igó Éva és Hegedűs D. Géza, akik a Vígsházban Golde, illetve Tevje szerepét játsszák, a „Hegedűs a háztetőn” világszerte ismert musicalben, most a Síp utcában énekelték részleteket a darabból. Stilszerűen, a legismertebb, „Ha én gazdag lennék...” csendült fel először – talán egyfajta jókívánságként is a jelen levők felé. A felépőket Gyarmati István kísérte zongorán. A triót kitörő taps búcsúztatta, titkon remélve, hogy lesz ráadás is. Végül ugyancsak a Wesselényi utcai Amerikai Alapítványi Iskola

valójában arról dumáltunk, mit szeretnénk. Majd októberben elmentünk néhányan bowlingozni, biliárdozni – ezt egyfajta ismerkedési estnek szántuk.

– Elhatároztuk, hogy összehozunk egy nagy durranást, amelyre sokan felfigyelnek, s amellyel talán tudunk némi pénzt is szerezni a klubnak – vette át a szót Chavi Paskesz. – Ekkor jött az ötlet, hogy szervezzünk egy beszélgetős délutánt vendégekkel, amely aztán a Nézőpontok nevet kapta.

– Azért valljuk be némileg könnyebb helyzetben voltatok, mint mások, hogy hiszen a három vendég közül az egyik, Frölich Róbert, a Dohány utcai körzet főrabbi, Kitty apukája, míg Zeév Paskesz, a Magyarországi Autonóm Ortodox Izraelita Hitközség főtitkára, Chavié. Így már csak Székelyi József színművészt kell becserkészni...

– Ez nyilván előnyt jelentett – vágta rá mosolyogva a lányok. – Emellett iskolánk pénzzel és másolási lehetőséggel támogatta az ötletünket, míg Gáti Péter remek szórólappal segített minket. A majd száz megjelent érdeklődő bizonyítja, jól választottunk vendégeket és a téma is sokak számára érdekesnek bizonyult, több mint

Chavi és Kitty

két óráig tartott az eszmecsere a neológ, az ortodox és a vallásukat nem gyakorló zsidók együttéléséről, a vallással kapcsolatos NÉZŐPONTOK-ról. Ráadásul utána többen is a folytatásról kérdeztek minket. – Én sem tehetek másként... – Decemberben négy helyen léptünk fel saját darabunkkal a chanukkai ünnepeken. Persze most már nem állunk le, szeretnénk folytatni a novemberi beszélgetést más meghívottakkal, de gondolkodunk egy nagy közös buliban, egy purimi zenés összejövetelben, most télen együtt sportolnánk, korszoláznánk valahol és akad még jócskán ötletünk. Bár továbbra is fontos számunkra az iskolánk, úgy tűnik, ennél nagyobb fába vágtuk a fejszénket és most már nem csak a fiatalokat, de a középkorukat, és az idősebbeket is szeretnénk bevonni minél több programunkba. Reméljük a jövőben is lesz erre igény...

Fotó: Fonó Róbert

diákjai léptek színpadra, a „Barátság ragyogása” című saját zenés színművel, amelyet az elmúlt napokban négyszer is bemutattak. A műsor után rengetegen álltak körül Frölich Katiékat, akik cha-

nukkai fánkot adtak az előttük sorakozóknak. Utóbbiak röviddel később boldogan majszolták a lekvárral megkent édességet, miközben az előző óra élményeit osztották meg egymással.